

Pro svého pánečka znamenají všechno. Bývají nerozlučnou a sehranou dvojkou. Zastupují jeho oči, ruce, nohy... Vodicí, signální či asistenční psi vedou život naprosto odlišný od svých čtyřnohých vrstevníků. Ovšem ne vždy se jim za to dostane správné odměny.

Lucie Binarová je velkou milovnicí psů, a tak ji nenechala chladnou skutečnost, kterou zažila před časem v centru Opavy. „Jela jsem autobusem na nákup a na jedné zastávce přistoupili dva nevidomí muži s vodicími psy. Jeden z pejsků byl poměrně velký, dlouhosrstý černý kříženec. Cestoval v klasickém bílém postroji, s držadlem pro ruce. Byl velmi poslušný, ale připadal mi moc smutný,“ začíná vyprávět Lucie Binarová, která je sama majitelkou fenky Terezky. „Jeho dlouhá černá srst byla očividně dlouho nečesaná, chlupy splepené k sobě, chloupky na tlapkách mu velmi, velmi přerůstaly přes drápky. Pod břichem měl chlupy až k zemi a silně zacuchané. Byla na nich vidět velká špina. Oči neměl očistěné, přes ořivnu nemohl moc vidět. Vypadal hodně zanedbaně. Majitel psa taky nebyl zrovna ze žurnálu. Rozhodně ani o sebe dvakrát nepečoval,“ říká a pokračuje: „Myslím si, že po svých zkušenostech dokážu poznat výraz v psích očích. Seděla jsem hned naproti němu. Měl takový tupý a smutný výraz ve stylu – dělejte si se mnou co chcete, je mi to jedno, udělám, co musím,“ dodává s tím, že jí bylo z celého zážitku dost neveselo.

A s touto zkušeností není sama. Podobnou udělala i jedna z našich čtenářek, která se obává zveřejnit své jméno. Budeme jí tedy říkat Jana Horáková. „Osobně jsem se setkala s nevidomými lidmi v domově, kde žijí se svými pejsky. Zarazilo mě, když jsem viděla, že seděli ve společenské místnosti a vedle nich leželi několik hodin jejich převážně tlustí a flegmatici psi se smutnými očima. Když jsem se ptala ředitelky domova, jak tyto pejsky tráví své dny, řekla nám, že tak to je každý den. Pejsek ráno doprovodí svého pána do zaměstnání, převede ho přes cestu k semaforu, a pak vedle něj sedí v dílně několik hodin, aby ho mohl následně odvést domů. A potom zase pejsky sedí vedle toho svého pánička celé odpoledne a večer. A když jsem se zeptala, jestli s ním zajdou na procházku, aby se taky trochu proběhli, bylo mi řečeno, že ne. Přepadla mě úzkost a hluboký smutek,“ říká.

Jak to vidí odborníci

Problémy potvrzují i odborníci, kteří cvičí asistenční psy. Oba břehy, jak pozici výcvikářky, tak pozici

Dlouhé hodiny nudy – osud mnoha psích asistentů

klientky, zažila Alena Schutová z výcvikového střediska Pestrá společnost, která získala svou asistenční vodicí fenku z organizace Heippes. „Jsem již čtvrtým rokem majitelka vodicího psa, který mi byl proplacen z veřejných prostředků stejně tak, jak bývají uhrazení i ostatní vodicí psi. Velice si vážím nejen práce své vodicí asistenční fenky, ale především vztahu, který jsme si mezi sebou vybudovaly. Známe bohužel spoustu lidí se zrakovým postižením, kteří svého vodicího psa berou pouze jako kompenzační pomůcku, na kterou mají ze zákona nárok, a dostávají ji, na rozdíl od psů asistenčních či psů signálních, zcela zdarma. Dost často potkávám na ulici lidi, kteří se podivují nad tím, že mám svého psa čistého, upraveného a vychovaného. Ptají se, čím to? Je to proto, že nezapomínám na to, jak nákladný je výcvik takového speciálního psiho pomocníka, nejen finančně, ale i časově. Já sama potkávám psi asistenty, kteří jsou neutržováni,

zapáchají, jsou vyhublí či naopak obézní, skáčou a štěkají na lidi,“ říká Alena Schutová.

Podobnou zkušenost má i ředitelka obecního prospěšné společnosti Pomocné tlapy Hana Pimerová. „Občas nám do sídla společnosti volají lidé, kteří viděli majitele buď vodicího, nebo asistenčního psa, kteří se k nim nechovali korektně. Zde vždy získávám v první řadě informace o tom, kdo cvičil psa, která společnost, a ta by měla tento problém řešit,“ říká Hana Pimerová.

Jeho srst byla dlouhá, špinavá a nečesaná, chlupy měl splepené k sobě. Vypadal hodně zanedbaně

Proč tomu tak je?

Největší problém vidí odborníci ve financování a v právních mezerách. „Pozor, aby se nezaměřovali asistenční a vodicí psi. Lidé si to často pletou a paní nepochybně viděla zanedbané psy vodicí, ne asistenční. Sama jsem viděla dost zanedbaných psů vodicích, ale asistenčního ani jednoho. Je velmi tristní, že organizace v případě,

že pes, kterého klientovi předala, je „pouze“ zanedbaný, s tím mnoho nezmůže, protože prokázat týrání psa, na jehož základě by bylo možné vodícího psa odebrat, je velmi složité, ve většině případů téměř nemožné.“ říká Zuzana Daušová, ředitelka pražského Helpesu,

a vysvětluje svůj názor:

„Je to dané systémem financování. Vodící psi jsou zcela pině propláceni ze státních prostředků až do výše nákladů 210 tisíc

korun, což je částka, která pokryje veškeré výdaje – od nákupu štěněte či dorostence, přes jeho výchovu až po předání ‚hotového‘ psa. Stát přispívá i na výživu a veterinární péči majitelům či držitelům vodících psů částkou 800 korun měsíčně, zatímco na asistenční psy stát nepřispívá vůbec, ani na

jejich pořízení, ani na jejich výživu či veterinární péči. A v tom je jádro pudla. Ale naštěstí pořád procento vodících psů, o které se majitelé špatně starají, je velice nízké. Proto bych se také ráda zastala té převážně většiny majitelů psích pomocníků, kteří své psy milují a velmi si jich váží.

A tak je také nutno říci, že psi pomocníci jsou pro veřejnost hodně viditelní, lidé je bedlivě sledují a často je naprosto bezdůvodně

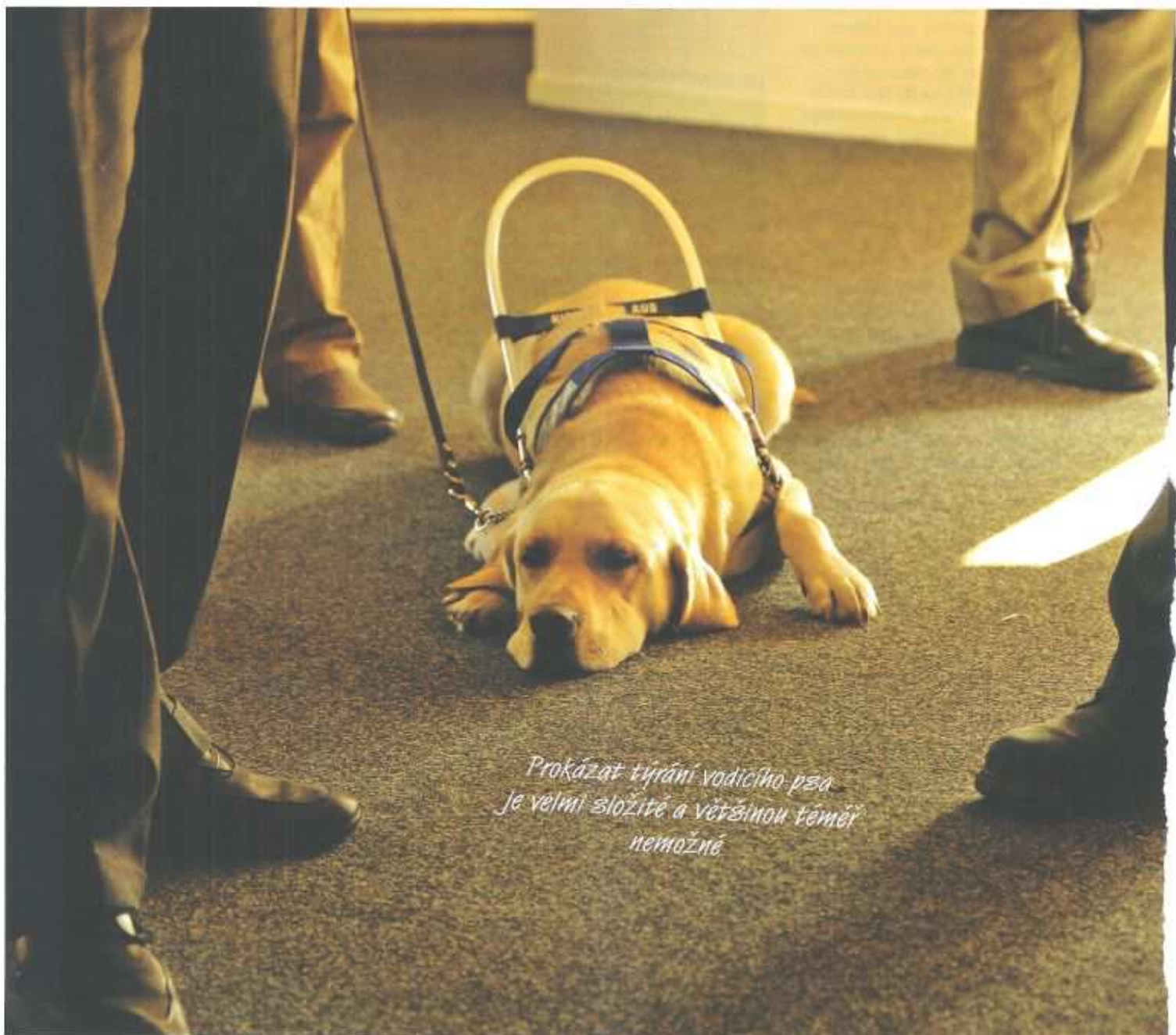
litují, protože nemají reálnou představu o životě takového psa. Lidem často připadá pes takzvaně smutný, protože nedokážou rozpoznat onen skutečně smutný pohled psa, od pohledu psa koncentrovaného na práci. Pro lidi je velmi nápadný pes, který je označený postrojem nebo dečkou, ale

v momentě, kdy tento pes volně pobíhá, hraje si a řádí s velmi veselým a dováděvým výrazem, ale nemá na sobě žádné nápadné označení, lidé si většinou ani neuvědomí, že se jedná pořád o toho stejného psa.“ konstatuje Zuzana Daušová.

Přítakává jí také Hana Pímerová, ředitelka občanského sdružení Pomocné tlapy: „Problém vidím především u psů vodících, kdy se pes stává majetkem klienta. Pokud je s ním špatně nakládáno a je například týrán, nebo třeba překrmován natolik, že to ohrožuje jeho zdravotní stav, což je velice častý případ, cvičitel, který psa vycvičil, nemá žádné právo zasáhnout. Mám trochu pocit, že co je zadarmo, toho si lidé někdy neváží. Ale nerada bych to paušalizovala, jsem přesvědčena, že většina lidí si svých pomáhajících psů váží, ale najdou se takoví, kterým pes do ruky nepatří.“ vysvětluje Hana Pímerová.

Vodící psi jsou, na rozdíl od asistenčních, zcela propláceni státem

Prokázat týrání vodícího psa je velmi složité a většinou téměř nemožné

Co s tím?

„Je to těžké. Povinnosti mají pouze subjekty cvičící vodící a asistenční psy. Klientům se žádné povinnosti neukládají. Takže pokud klient s pejskem správně nepracuje, nedodržuje určitá pravidla a režim, tak se řekne, že byl pes zkrátka špatně vycvičen a že za to může organizace, která psa předala. Myslím, že i klient by měl mít určité povinnosti. Ne jen psa krmit a venčit, ale zkrátka s ním správně pracovat. Pokud by se zavedlo to, že by byli psi například po roce znovu přezkušováni, aby klient předvedl, že psa ovládá a dvojice spolu funguje, určitě by to majitele vodících, asistenčních i signálních psů nutilo s pejskem v průběhu celého roku pracovat.“ říká Jitka Lebedová ze společnosti Pes pro tebe – výcvik vodících a asistenčních psů, a upozorňuje na fakt, že to takto funguje třeba v Holandsku. „Pes dostane certifikát, po roce jde na přezkoušení se svým majitelem, a pokud cviky nezvládne, tak je mu zkrátka odebrán certifikát a majitel má jen obyčejného mazlíčka. Ale toto řešení není u nás proveditelné, jelikož by byl problém z hlediska legislativy s splacením psa státem u vodících psů.“ vysvětluje Jitka Lebedová. V České republice mají organizace, které cvičí asistenční psy, obližnou pozici a nemají velké pravomoci. „Vy můžete klientovi, majiteli vodícího psa, kterého uhradil stát jako kompenzační pomůcku, pouze říct, co má dělat. Ale nemáte žádné právní páky zasáhnout. Pokud vím, když pes opravdu není viditelně týrán, ani státní veterinární správa asi nic nezmuže. Měla by vzniknout právní úprava, aby bylo možno za jasných pravidel takovému psovi, který je v nesnázi, pomoci. Také to záleží na organizaci. Některé nemají zájem si pálit prsty, ale většina má spíše svázané ruce.“ říká Hana Pimerová.

Důležité kontroly

Jak již bylo řečeno, centra pro výcvik asistenčních psů mají jen omezené kompetence. Přesto dělají, co je v jejich silách. A tak jsou se svými klienty v kontaktu. „To je samozřejmě. Přece nemůžeme mít psa nějakou dobu, a to ne zrovna v psím životě krátkou, pak ho „někam“ dát, a už o něm nic

Vodící pes je z pohledu práva vnímán jako kompenzační pomůcka

nevědět. Krom setkávání s klienty, ať už při trénincích, rekondičních pobytech, soutěžích a dalších aktivitách, které pro ně pořádáme, s nimi máme průběžný a častý kontakt mailový i telefonický. Mají také povinnost nám prvního půl roku po předání zasílat každý měsíc písemné zprávy o činnosti a chování psa, a pak alespoň jednou za rok nám zaslat jak zprávu o činnosti psa, tak i zprávu o zdravotním stavu, kondici i váze psa od veterinárního lékaře.“ vysvětluje Zuzana Daušová.

„S našimi klienty máme pozitivní zkušenost. Než společnost totiž rozhodne, že klientovi bude asistenční pes přidělen, absolvujeme s ním osobní pohovory. Navíc se v našem případě nestává majitelem psa, ale pouze vypůjčitelem. Majitelem zůstává společnost. Klient se svým psem každý rok a půl absolvuje povinné rekondice, jejichž součástí je kromě pracovních testů a testů poslušnosti také veterinární kontrola. Pokud by pes byl zanedbaný, či dokonce týraný, máme právo takového psa klientovi odebrat.“ pochvaluje si Hana Pimerová. „V naší společnosti se už několikrát stalo, že byl žadatel odmítnut, jelikož jsme byli přesvědčeni, že právě těmto klientům psi pomocník do ruky nepatří,

protože by pes nebyl využit a neměl by se dobře.“ dodává Klára Pragerová, ředitelka výcvikového subjektu Pestrá společnost.

Jak můžete pomoci?

Také vy, všimaví kolemjdoucí, můžete hodně pomoci. Máte-li podezření, že majitel se psem špatně zachází a znáte jeho totožnost, obraťte se na státní veterinární správu. Ta ze zákona dohlíží na zdraví zvířat a na to, aby nebyla týrána, a případem se začne zabývat. Uvidíte-li zanedbaného asistenčního psa, jehož totožnost neznáte, můžete kontaktovat nejbližší sdružení, které psy pro handicapované cvičí. „Nejlípší by bylo, kdyby si lidé všimli loga společnosti, které má pes na košílce, a kontaktovali přímo tuto společnost. Podle popisu psa a klienta většina společností identifikuje svého klienta a může zasáhnout. Dle mého je vhodné se i slušně zeptat klienta, upozornit ho na zanedbanost. Někteří lidé si nemusí uvědomit, že je něco v nepořádku.“ říká Hana Pimerová. „U pejska, kterého jsem potkala, jsem nijak nereagovala. Věřte, že mě to dodnes mrzí. Mohla jsem vytáhnout telefon a udělat alespoň fotku a začít se nějak angažovat. Ani nevím, proč jsem to nechala být. Asi mi chyběla odvaha.“ říká Lucie Binarová. „Pokud by byl výcvikový subjekt upozorněn na nevhodné chování majitele vodícího psa, měl by to neproděně řešit. Přestože každé sdružení má s klientem jinou smlouvu, jiné podmínky, měl by mít možnost odebrat psa, pokud se prokáže jeho týrání. U naší společnosti má klient svého psa v osobním vlastnictví, přesto je vázán smlouvou a my máme možnost tento problém řešit. Pravidelně naše předané pomocníky vidáme na společných akcích a máme přehled.“ dodává Klára Pragerová.

Text: Michala Jendruchová
Foto: Shutterstock

Pes na svou špatnou situaci sám upozornit nemůže